

Kačírková P, Campa V. Hematoonkologický atlas krve a kostní dřeně. Praha: Grada Publishing 2007. 285 stran. ISBN 978-80-247-1853-8.

Atlas autorů Petry Kačírkové a Víta Campa a spoluautorů Josefa Karbana a Dany Mikulenkové představuje v naší literatuře mimořádnou publikaci.

Atlas se zaměřuje na morfologické nálezy v obvodové krvi a kostní dřeni u hematoonkologických onemocnění. Publikace je rozvržena do 13 hlavních kapitol: 1. Chronická myeloproliferativní onemocnění. 2. Myelodysplasticko-myeloproliferativní onemocnění. 3. Myelodysplastický syndrom. 4. Akutní myeloidní leukemie. 5. Akutní leukemie obtížně klasifikovatelné. 6. Malignity z prekursorových B- a T-buněk. 7. Malignity ze zralých B-buněk. 8. Malignity ze zralých T- a NK-buněk. 9. Hodgkinův lymfom. 10. Lymfoproliferativní onemocnění spojená s imunodeficitními stavy. 11. Malignity z histocytů a dendritických buněk. 12. Mastocytózy. 13. Metastatické postižení kostní dřeně.

Autoři použili jako základ klasifikaci nádorů hematopoetické a lymfatické tkáně podle Světové zdravotnické dokumentace z roku 2001. Modifikace a doplnky této klasifikace opírající se o nové poznatky až po současnou dobu jsou uvedeny v textové části, která předchází obrazovou dokumentaci, která je těžištěm atlasu.

Základní panoptické barvení podle Maye-Grünwalda a Giemsy je obohaceno o použití cytochemického vyšetření a doplněno o histologická a imunohistologická vyšetření vzorků získaných trepanobiopsií kostní dřeně tam, kde tato vyšetření měla význam pro diagnózu, případně diferenciální diagnózu. U každé jednotky je uveden i význam imunofenotypu a cytogenetického vyšetření.

Každá skupina onemocnění je uvedena definicí se zdůrazněním základních morfologických znaků. K názorosti přispívají četné přehledné tabulky. Obrazovou dokumentaci tvoří neoby-

čejně zdařilý soubor téměř 600 mikrofotografií dokumentujících věrně všechny buněčné detaily.

V první kapitole věnované chronickým myeloproliferativním onemocněním jsou u CML zachyceny pseudo-Gaucherovy buňky a sea blue makrofágy a vedle myeloblastického a lymfoblastického zvratu je zobrazen i vzácný zvrat megakaryoblastický. U polycythemia vera jsme obrazovou dokumentací seznámeni jak s histologickými nálezy prepolycytemického stadia, tak i s terminálním stadiem tzv. „spent phase“ s vyčerpáním kostní dřeně. Podobně u chronické idiopatické (primární) myelofibrózy je demonstrován leukoerytroblastický obraz obvodové krve i s charakteristickým nálezem holých jader megakaryocytů (případně jejich částí) a s přítomností poikilocytů tvaru kapky.

Velmi názorně jsou dokumentována myelodysplastická-myeloproliferativní onemocnění (kapitola 2) včetně refrakterní anémie s prstenčitými sideroblasty asociované s trombocytemií (RARS-T), u níž byl nově prokázán častý výskyt JAK2 U617F mutace, jež by mohla nasvědčovat úzké spřízněnosti s myeloproliferativními onemocněními. Je pouze otazné, zda lze přítomnost ortochromních plně hemoglobinozovaných normoblastů pokládat samu o sobě vždy za jev patologický.

U myelodysplastického syndromu (kapitola 3) je v úvodní části podán vývoj klasifikace MDS a upozorněno na odlišnou klasifikaci u dětí. Velmi podrobně jsou v přehledných tabulkách uvedeny změny charakterizující myelodysplazii v červené řadě, granulocytární a monocytární řadě a megakaryocytů. Tyto změny jsou přesvědčivě dokumentovány na 78 velmi zdařilých mikrofotografiích, které jsou v pravém smyslu slova slabikářem myelodysplastických změn.

Ve 4. kapitole věnované akutním myeloidním leukemiím (AML) je v textové části uvedena původní klasifikace FAB a následná klasifikace WHO opírající se vedle klasické morfologie o imunofenotypovou a cytogenetickou charakteristiku. Je zmíněna skupina s typickými cytogenetickými abnormalitami majícími vztah k prognóze. Odlišení blastů III. typu od blastů II. typu a promyelocytů je nesnadné a mnohdy jistě dané u dané buňky pouze na individuálním posouzení diferencujícího. U akutní leukemie červené řady se rozlišuje typ se současnou myeloidní proliferací (tzv. erytroleukemie shodná s AML-M6) a extrémně vzácná „čistá“ erytroidní leukemie dokumentovaná přesvědčivými mikrofotografiemi.

U všech lymfoproliferativních stavů (kapitoly 6, 7, 8) je velká pozornost věnována histologickým nálezům v kostní dřeni a imunohistologickému průkazu základních lymfoidních znaků. U leukemií spadajících pod toto záhlaví jsou podrobně uvedeny i cytogenetické nálezy. V rámci malignit ze zralých B-buněk jsou zobrazeny i nálezy u Waldenströmovy makroglobulinemie, leukemie z vlasatých buněk a z plazmatických buněk. U leukemie z plazmatických buněk je v trepanobiopsii KD použito k průkazu nádorových buněk membránové positivity CD20 (často se používá i exprese DBA44, jak je uvedeno v textovém úvodu). U chronické lymfatické leukemie je dokumentována transformace do Richtera syndromu (DLBCL). U 165 mikrofotografií zobrazujících lymfoproliferativní stavy lze opět vyjádřit jen obdiv nad jejich dokonalostí.

Cennou součástí atlasu jsou zobrazení imunodeficitních stavů u lymfoproliferativních onemocnění (kapitola 11) a nálezy při systémové mastocytóze (kapitola 12). Záslužná je kapitola 13 věnovaná nálezům metastáz do

kostní dřeně, kdy obzvláště metastázy neuroblastomu a meduloblastomu mohou vést k záměně s leukemickými blasty. Po právu je upozorněno na nepřímé známky metastatického procesu, jakými je nález osteoklastů.

Monografie je zakončena 2 přílohami (Appendixy). V příloze 1 jsou metodické pokyny k cytologickému a histologickému vyšetření obvodové krve a kostní dřeně, v příloze 2 je uveden přehled WHO klasifikace nádorů hematopoetické a lymfatické tkáně.

Literární odkazy obsahují téměř 200 citací s uvedením hematologických monografií, atlasů a základních časopiseckých prací převážně z let 2004

až 2006. Opomenuty nejsou ani práce našich autorů.

Hematologický atlas krve a kostní dřeně autorů Kačírkové a Campa je mimořádnou publikací svou koncepcí, rozsahem, pečlivostí zpracování i neobyčejně bohatou a věrnou fotodokumentací prakticky všech maligních hematologických stavů. Jde bezesporu o dílo, které kladlo velké časové nároky a předpokládalo nejen velké vlastní zkušenosti autorů v dané problematice, ale i dokonalou znalost a orientaci v literárních údajích až do současnosti. Podobné zpracování uvedené problematiky nemá současně v naší literatuře obdobu. Nepochybuji, že nebýt jazykové bariéry, bylo by dílo i v zahraničí

velmi příznivě přijato a hodnoceno. S atlasem by se měl seznámit každý hematolog, histolog a patolog hodnotící morfologické nálezy hematologických malignit a atlas by měl mít trvale po ruce na svém pracovním stole. Nepochybně se stane i cennou studijní pomůckou.

Nakladatelství Grada je pak nutno blahopřát k pečlivosti, kterou věnovalo této náročné publikaci.

prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.

www.fnhk.cz

e-mail: ladislavchrobak@seznam.cz

Doručeno do redakce: 2. 1. 2008

Prochorský A. Karcinóm hrubého čreva a konečníka. Bratislava: Litera medica 2006. 652 stran. ISBN 80-967189-4-0.

Kniha Karcinóm hrubého čreva a konečníka vyšla v nakladatelství Litera Medica, Bratislava v roce 2006. Jedná se o první vydání. Dílo má 652 stran a je rozčleněno do 36 kapitol, ve kterých je podrobně, přehledně a systematicky probrána prakticky celá problematika karcinomu tlustého střeva a konečníku. Knihu doplňuje 530 obrázků a 90 tabulek, které velmi přispívají k maximální srozumitelnosti textu. Obdivuhodný je veliký počet citací – 1 930. Didakticky vynikající jsou souhrny na závěr většiny kapitol. Nechybí ani seznam literatury v závěru každé kapitoly a dále pak přehled použitých zkratk, rejstřík a základní informace o profesionální dráze autora této velice zdařilé publikace.

Kniha je formátu A4, velmi kvalitně provedená. Je velice přehledná, srozumitelně napsaná, a navíc obsahuje

i CD verzi. Je obdivuhodné, že tato rozsáhlá monografie byla zpracována jediným autorem (vyjma kapitoly o možnostech léčby nádorové bolesti, na které se spolupodílela L. Nemčíková). Je patrné, že autor má problematiku kolorektálního karcinomu dokonalé teoreticky i prakticky zvládnutou.

Autor, renomovaný slovenský chirurg, zúročil v předkládané publikaci dlouholeté bohaté vlastní i literární zkušenosti a vytvořil rozsáhlé a vynikající dílo, které ve slovenské literatuře v takovémto rozsahu dlouho chybělo. V České republice vyšlo v posledních letech několik spíše stručnějších publikací na téma kolorektálního karcinomu (Holubec 2004, Jablonská 2004, Vyslouchil 2005).

Publikace je určena nejen chirurgům, ale i gastroenterologům, onkologům a patologům. Řadu zajímavostí

v ní najdou i další specialisté a rovněž širší lékařská veřejnost.

Docentu MUDr. A. Prochotskému, CSc., se velmi dobře podařilo komplexně a přitom prakticky a srozumitelně prezentovat toto rozsáhlé a náročné téma.

Pojetí knihy je skutečně moderní a jednotlivé kapitoly jsou zpracovány s patřičnou precizností a komplexností. Na lékařském trhu se tak objevila publikace po všech stránkách výjimečná, která bude nepochybně výtečným rádcem pro všechny lékaře, kteří se při své práci setkávají s problematikou kolorektálního karcinomu.

prim. MUDr. Bohuslav Kianička, Ph.D.

www.fnusa.cz

e-mail: bohuslav.kianicka@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 27. 11. 2007

Zadák Z, Havel E et al. Intenzivní medicína na principech vnitřního lékařství. Praha: Grada Publishing 2007. 335 stran. ISBN 978-80-247-20099-9

Nakladatelství Grada Publishing vydalo pozoruhodnou publikaci zaměřenou na intenzivní medicínu na principech vnitřního lékařství. Graficky velmi zdařilá monografie podává na 335 stranách textu originální přehled vymezující intenzivní medicínu a jednotky intenzivní péče v systému českého zdravotnictví.

Hlavního autora není třeba české lékařské veřejnosti šířeji představovat, neboť prof. MUDr. Zdeněk Zadák, CSc., je nejvýznamnější osobností věnující se problematice metabolismu a výživy v intenzivní péči v posledním desetiletí. Druhý hlavní spoluautor MUDr. Eduard Havel, Ph.D., pracuje jako vedoucí jednotky intenzivní péče Chirurgické kliniky FN v Hradci Králové.

Tvůrčí potenciál a klinické zkušenosti obou autorů tak daly základ mono-

grafii, která svojí přehledností a širokým záběrem poskytuje též výbornou učebnici pro intenzivisty z řady oborů.

Publikace je rozdělena tématicky na několik částí. Nejprve definuje obor intenzivní medicína a typy jednotek intenzivní péče. Současně velmi přehledně doplňuje prostorové, přístrojové a personální zabezpečení včetně nutné edukace personálu. Další částí je i vedení dokumentace na JIP.

V následní části autoři podávají přehled vybraných skórovacích systémů (APACHE, SOFA, GCS) s jejich hlavními charakteristikami. Velmi zdařilá je kapitola zaměřená na iatrogenní poškození na JIP spolu s etickými problémy intenzivní péče. Tato část má své významné legislativní dopady a bude jí nepochybně věnována i v budoucnosti velká pozornost.

Součástí kontrolního systému JIP je i audit a hodnocení hygienicko-epidemiologického režimu.

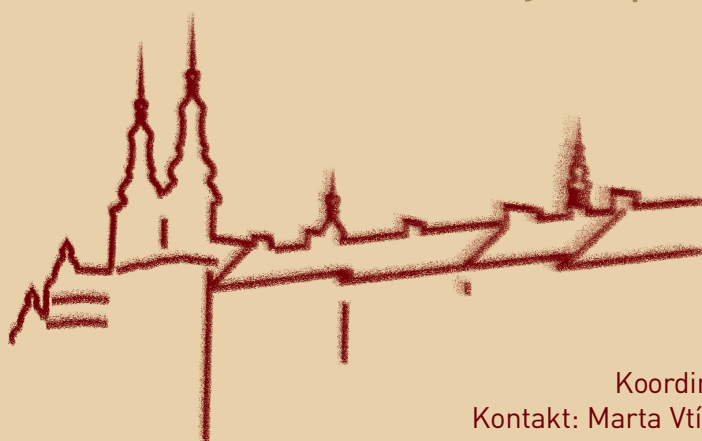
Velmi hodnotná a didakticky velmi názorná je část věnovaná základním metodikám používaným na JIP, jako jsou kanylace cévního systému, monitorace vitálních funkcí, umělá plicní ventilace, eliminační metody, laboratorní vyšetření a rehabilitace na JIP.

Další dvě velké kapitoly podávají přehled o všech známých, významných stavech a syndromech v intenzivní medicíně, zejména komačných stavech, šoku, sepsi a možnostech léčebného postupu na JIP včetně nutričních poruch a jejich úpravy (parenterální i enterální výživa). V přehledu jsou následně uvedeny akutní stavy v intenzivní péči s postižením jednotlivých orgánových systémů. Zde je zapojen široký kolek-

celostátní 10. diabetologické symposium

6.–7. 6. '08

**Téma: Diabetes
a klinická farmakologie**

Místo konání: Hradec Králové

Koordinátor: doc. MUDr. Alena Šmahelová, Ph.D.

Kontakt: Marta Vtípilová, e-mail: marta.vtipilova@seznam.cz

tel. +420 495 832 363, fax +420 495 833 023

tiv významných spoluautorů, předních odborníků v orgánových oborech (kardiologie, pneumologie, gastroenterologie, hepatologie, nefrologie, diabetologie, endokrinologie, hematologie, neurologie a infekce).

V závěrečné části – velmi cenné z hlediska klinického – jsou rozebrány pro-

blémy a nástrahy intenzivní medicíny s řešením základních postupů.

Součástí publikace jsou i přílohy k organizaci a akreditaci intenzivní medicíny.

Závěrem lze poblahopřát autorům ke zdařilé monografii, která dosud chy-

běla v českém písemnictví a doporučit ji všem zájemcům o intenzivní péči.

prof. MUDr. Vladimír Teplan, DrSc.

www.ikem.cz

e-mail: vladimir.teplan@medicon.cz

Doručeno do redakce: 18. 12. 2007

Viklický O, Dusilová Sulková S, Rychlík I (ed). *Vyšetřovací metody v nefrologii a jejich klinická aplikace*. Praha: Česká nefrologická společnost a TIGIS 2007. 182 stran. ISBN 978-80-903750-4-8.

Jedná se o monografii, kterou – a to je třeba v úvodu velmi zdůraznit – vlastním nákladem vydává Česká nefrologická společnost ve spolupráci s nakladatelstvím TIGIS. Knížku dostávají zdarma členové České nefrologické společnosti, ale mám za to, že je to publikace tak kvalitní, že by o ni měli projevit zájem všichni internisté, ale nejen oni.

Předložená monografie vychází z přednášek přednesených našimi předními nefrology v Poděbradech v květnu roku 2007 na sympoziu České nefrologické společnosti *Vyšetřovací metody v nefrologii a jejich klinická aplikace*. Celé sympozium a na něj navazující předkládaná a recenzovaná publikace, mělo a má za úkol podrobně seznámit posluchače (a nyní i čtenáře) se současným pohledem na běžná laboratorní

vyšetření, ale i na vyšetření, která se v současné době běžně neprovádějí, ale jejichž rozvoj je natolik rychlý, že se mohou zanedlouho stát rutinními vyšetřovacími metodami.

Publikace má za úkol předložit materiál pro postgraduální vzdělávání nejen nefrologům, ale – podle mého názoru hlavně – i lékařům dalších internistických (a nejen internistických) odborností. Nutno na tomto místě uvést, že se ze strany České nefrologické společnosti jedná o první publikaci, kterou Česká nefrologická společnost pro své členy vydává.

Obsah publikace je přehlednou velmi účelně a přehledně sestavených prací čelných představitelů české nefrologie. Jak je poznamenáno v předmluvě knížky, nejde jen o „vlastní přednášky“ ze sympozia v Poděbradech,

ale do písemné podoby prací byly zapracovány i cenné podněty z diskuse na tomto sympoziu. Jsem původním povoláním nefrolog, a tak jsem si celou knížku podrobně přečetl. Jsem si jist, že tato kniha pomůže všem čtenářům se zorientovat v problematice vyšetřovacích metod v nefrologii a že ji budou považovat – stejně jako já – za užitečnou.

P.S. Knihu je možno objednat na adrese nakladatelství TIGIS, Třebohostická 564/9, 100 00 Praha 10.

prim. MUDr. Petr Svačina

www.fnusa.cz

e-mail: petr.svacina@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 17. 1. 2008